

13.

Overheid en gedwongen jeugdzorg: een nader onderzoek naar toezicht en inspectie in de periode na de Tweede Wereldoorlog tot midden jaren tachtig.

Rapport Rijksuniversiteit Groningen,
prof. dr. J.J.H. Dekker

**rijksuniversiteit
groningen**

Overheid en gedwongen jeugdzorg: een nader onderzoek naar toezicht en
inspectie in de periode na de
Tweede Wereldoorlog tot midden jaren tachtig

Dr. Jacques Dane, drs. Evelien C. Walhout en prof. dr. Jeroen J.H. Dekker
(eindverantwoordelijk)

Groningen: Rijksuniversiteit Groningen

Onderzoeksperiode: mei – half augustus 2012

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding
2. Onderzoeksstrategie
3. Formele werking van de inspectie in de onderzoeksperiode
4. Resultaten van het archiefonderzoek
 - 4.1. Ministerie van Justitie, Afdeling/Directie Kinderbescherming
 - 4.2. Justitie: Openbaar Ministerie Den Haag; de ‘Bossche dossiers’
 - 4.3. Instellingsarchieven
 - 4.3.1 Instelling: Archief BNS Voorhout / Broeders van Amsterdam (o.a. Harreveld)
 - 4.3.2 Instelling: Utrechts Archief / Montfort
 - 4.3.3 Instelling: Archief Zutphen / Nederlandsch Mettray
5. Conclusies

Bijlagen

- Tabel 1. Inspecteurs inrichtingen, werkzaam bij het departement van Justitie (1950-1990)
- Tabel 2. Overzicht van inspectierapporten, gevonden in het archief Directie Kinderbescherming, 1904-1985, over de periode 1948-1977

1. Inleiding

Het rooms-katholieke internaat Harreveld was in maart en april 2012 onderwerp van discussie, eerst in de media en daarna in politieke kring. De aanleiding was een journalistiek onderzoeksartikel in *NRC Handelsblad*, geschreven in het kielzog van het rapport van de commissie-Deetman, over een minderjarige jongen die in de jaren vijftig seksueel misbruikt was in Harreveld en daarna wegens zijn homoseksualiteit operatief werd gecastreerd.¹ Na zijn aangifte onderzocht justitie deze zaak indertijd slechts oppervlakkig. De aanleiding voor de discussie was, dat deze misbruikzaak uit de jaren vijftig bij de commissie-Deetman werd gemeld, maar volgens de onderzoekers buiten de onderzoeksopdracht viel en daarom niet werd opgenomen in het rapport.

Deze discussie – met mogelijke implicaties voor de rol van de overheid – met betrekking tot Harreveld was voor de commissie-Samson reden een aanvullend onderzoek te laten verrichten naar het *feitelijk* toezicht vanuit de overheid op de instellingen van kindbescherming (particulier en van de overheid zelf) in de periode na de Tweede Wereldoorlog tot midden jaren tachtig. Dit onderzoek, dat in de eindfase van de werkzaamheden van de commissie-Samson werd geïnitieerd, is een vervolg op hoofdstuk 6 over inspectie en toezicht in het in april 2012 afgeronde deelrapport 1; wegens de voor dat rapport gestelde deadline kon daarin nauwelijks aandacht besteed worden aan het opsporen van inspectierapporten uit de periode 1950-1985.²

Het onderhavige onderzoek richt zich vooral op seksueel misbruik en – in breder verband – op problematische interacties tussen personeel en pupillen en tussen pupillen onderling. Het archiefonderzoek was gericht op een aantal casussen (met Harreveld als hoofdcase). Er is in het bijzonder gezocht naar bronnen met betrekking tot inspectiebezoeken en inspectierapporten, plus de follow-up daarvan (via correspondentie). In dit rapport komen achtereenvolgens ter sprake: de onderzoeksstrategie (par. 2), de werking van de inspectie na de Tweede Wereldoorlog tot medio jaren tachtig (par. 3), de resultaten van het archiefonderzoek (par. 4) en enkele conclusies (par. 5).

2. Onderzoeksstrategie

Wat betreft de onderzoeksstrategie is in eerste instantie voortgebouwd op de reeds voor de onderzoekers beschikbare historische (deel)onderzoeken ten behoeve van de commissies Samson en Deetman. In de archieven van onder andere de inrichtingen Harreveld, Zetten, Nederlandsch Mettray, Montfort, de William Schrikker Groep (WSG) en De Hunnerberg was al onderzoek verricht; de dagelijkse gang van zaken in deze instellingen was al deels in kaart gebracht.³ De instellingsarchieven, in het bijzonder het Archief van de Broeders van Amsterdam waar Harreveld onder ressorteerde, werden nu nader onderzocht op inspectiesporen. Was er contact tussen de genoemde instellingen en het ministerie van

¹ Joep Dohmen, 'Het verminkte leven van Henk Heithuis.' In *NRC Handelsblad*, 17 maart 2012.

² Zie hoofdstuk 6 (thema IV. Toezicht en inspectie) en de bijbehorende samenvatting in: J.J.H. Dekker et al. (2012). *Jeugdzorg in Nederland, 1945-2010. Resultaten van deelonderzoek 1 van de commissie-Samson: Historische schets van de institutionele ontwikkeling van de jeugdsector vanuit het perspectief van het kind en de aan hem/haar verleende zorg. I Tekstgedeelte*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

³ Zie hiervoor de deelrapporten 1 (Dekker et al., [2012]) en 4 (M.C. Timmerman et al. [2012]). *Aard en omvang van seksueel misbruik in de residentiële jeugdzorg, en reacties op signalen van dit misbruik (1945-2008)*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Justitie? Vanuit de commissie-Samson werd ook om toestemming verzocht de WSG-archieven te raadplegen. Wegens het tot nu toe uitblijven van deze toestemming kon de WSG niet in dit onderzoek worden betrokken.⁴

Met betrekking tot het voorliggende onderzoek is het onderwerp van twee kanten onderzocht. Ten eerste zijn archieven van de overheid zelf onderzocht: van het ministerie van Justitie (de A-dossiers en de archieven van de Afdeling/Directie Kinderbescherming) en van het Openbaar Ministerie, de zogeheten ‘Bossche dossiers’.⁵ Ten tweede is in de archieven van de genoemde tehuizen met speciale aandacht gezocht naar sporen met betrekking tot het feitelijke toezicht van de overheid (ministerie van Justitie). Het archiefonderzoek richtte zich op inspectieverslagen, correspondentie voorafgaand of naar aanleiding van inspectie en toezicht en daarnaast ook op bronnen waarin inspectie en toezicht genoemd zouden kunnen worden (zoals personeelsdossiers, bestuursvergaderingen, correspondentie met het ministerie van Justitie: zie Tabel 2 in de Bijlage voor een lijst van inspectierapporten, aangetroffen in de archieven van het ministerie van Justitie).

3. Formele werking van de inspectie in de onderzoeksperiode⁶

Hoe stak na de Tweede Wereldoorlog het toezicht- en inspectiesysteem in elkaar? Er was een Algemeen College van Toezicht, Bijstand en Advies, er waren de rijksinspectie, de rijksagenten voor de gezinsverpleging, en later afdelingen van het ministerie van Justitie. De rooms-katholieke en protestants-christelijke takken van de kinderbescherming – zij maakten het gros van de kinderbescherming uit – hadden daarnaast een eigen, vaak kleinschalig, toezicht via hun koepelorganisaties. Daarnaast oefenden ook kinderrechtters en heel soms ook officieren van justitie toezicht uit op individuele gevallen. D.Q.R. Mulock Houwer (1903-1985) typeerde het toezicht in 1947 als chaotisch: het toezicht werd door het Rijk en ook door de particuliere sector uitgeoefend en was zowel gericht op instituties als op individuele pupillen. Inspectie en toezicht waren dus niet volgens een vast stramen geregeld, er waren geen wetenschappelijke pretenties en de activiteiten waren meestal verstrengeld met de verzuilde kinderbescherming.

De overheid hield overigens vanuit haar verantwoordelijkheid bij gedwongen uithuisplaatsing niet alleen toezicht op haar eigen instellingen, maar ook op de particuliere tehuizen en inrichtingen. Vanuit de particuliere sector was de weerstand tegen dit overheidstoezicht, vooral als het de pedagogische kant van het werk betrof, echter dikwijls groot. Daarom ging overheidstoezicht op de particuliere sector voornamelijk over controle op de wettelijke subsidie-eisen die voor de kinderbescherming golden. Via deze controle op subsidie-eisen kwam echter langzamerhand ook steeds meer aandacht voor niet-financiële en niet-materiële zaken. Genoemde eisen werden namelijk in de loop der jaren stringenter en

⁴ Brief van C.J. Ruppert, secretaris van commissie-Samson, aan de WSG, d.d. 30 mei 2012.

⁵ Aanvullend is informatie over de archieven van de Raden voor de Kinderbescherming ingewonnen bij Bruno van Gent. Volgens Van Gent – in een eerder leven directeur van een van de raden vóór de herstructurering midden jaren negentig – was het niet ongebruikelijk dat de Raad inspectierapporten ontving over tehuizen in het eigen arrondissement. Er is echter, volgens Van Gent, weinig kans deze nu nog terug te vinden in de archieven. De raden waren volgens Van Gent überhaupt al niet goed in archiveren en bij de reorganisatie van de raden in 1995 is veel verloren gegaan door de vele verhuisbewegingen, waarbij ‘die oude zoi’ werd weggegooid. Van Gents conclusie is dan ook dat er veel archief van de periode 1956-1995 is verdwenen. Verder onderzoek zou zich kunnen richten op de raden te Zutphen en Arnhem (in verband met Harreveld). De kans op vondsten blijft echter ongewis.

⁶ Zie hierover verder hoofdstuk 6 (thema IV. Toezicht en inspectie) en de bijbehorende samenvatting in: Dekker et al. (2012).

bevatten ook inhoudelijke componenten. Zo werd bijvoorbeeld sinds eind jaren vijftig professionalisering, en daarmee personeelsbeleid, een criterium waaraan moest worden voldaan; op die manier probeerde de overheid langzaam maar zeker ook via haar inspecteurs – het waren er overigens maar een handvol – meer vat te krijgen op het reilen en zeilen binnen de kinderbescherming.

In het archief van Nederlandsch Mettray is een algemeen schrijven van de minister van Justitie (d.d. 6 december 1950) met betrekking tot bovenstaande aangetroffen, gericht aan ‘de instellingen belast met de verpleging van Regerings- en voogdijkinderen, alsmede aan de zgn. aangeschakelde inrichtingen’. In dit document komen onder andere zaken als inspectie en rapportage vanuit het ministerie, opleidingseisen, antecedentenonderzoek en zedelijk gedrag van het personeel en het bijhouden van pupillendossiers ter sprake. Er diende bijvoorbeeld contact met pleegouders te worden gehouden, ‘zij behoeven ook leiding’:

‘De beschrijving van recente gevallen uit de praktijk in de verschillende vaktijdschriften wijzen overduidelijk op de noodzaak hiervan. Deze leiding dient te geschieden door behoorlijk opgeleide krachten. [...] Opdat de inspectie van de gezinsverpleging [door een functionaris van de voogdij-instelling, JD/EW/JJHD] tot haar recht kome, zal gewaakt moeten worden tegen een overbelasting van de betreffende functionarissen. Van invloed is uiteraard de uitgestrektheid van het gebied, waar de te bezoeken gezinnen wonen. Hoewel het juiste aantal niet nauwkeurig is vast te stellen, meen ik voorshands een aantal van ten hoogste honderdvijftig te bezoeken gezinnen als uiterste grens te moeten stellen, terwijl twee bezoeken per jaar [per gezin, JD/EW/JJHD] wel een minimum vereiste zijn. De personen belast met deze inspectie, zullen schriftelijk rapport dienen uit te brengen, welke rapporten aan het reeds eerder genoemde dossier dienen te worden toegevoegd.’⁷

Vanaf de jaren zeventig werden inspectie en toezicht meer bemiddelend en adviserend en minder inspecterend: een inspecteur van het ministerie van Justitie kon de instelling steunen bij onderhandelingen met datzelfde ministerie, maar dan in de rol van subsidiegever. In de woorden van een oud-directeur van een justitiële jeugdinstelling: ‘Als ik dan zei dat we problemen hadden met personeel, zoals ziekteverzuim en te weinig mensen, en zei: kun je nou niet regelen dat... dan zei de inspecteur: Ik maak me hard voor je. Hij was daardoor een bondgenoot voor je.’⁸

Tot in de jaren tachtig stonden rechtmatigheid en adviseren centraal. Daarna kwam – en dat was een ontwikkeling binnen het overheidstoezicht in het algemeen – de doelmatigheid steeds meer centraal te staan. In de ontwikkeling van inspectie en toezicht met betrekking tot de omgang met seksualiteit en meer in het bijzonder seksueel misbruik, is het ingewikkeld om grote lijnen te trekken. Slechts enkele observaties kunnen hier worden gemaakt. Seksueel misbruik en ontucht vormden in de eerste decennia na de oorlog een thema dat een zekere vanzelfsprekendheid leek te hebben: het kwam voor en er moest tegen opgetreden worden. Maar er moest niet te veel en te openlijk aandacht aan worden geschonken. Ongetwijfeld speelde daarbij mede een rol dat er in die tijd weinig besef was van de gevolgen die dergelijk misbruik voor kinderen had; een inzicht dat pas decennia later door zou breken. De grootste zorg gold het vage begrip *zedenederf* of de angst voor homoseksualiteit. De vrees voor wat

⁷ Regionaal Archief Zutphen, Archief van de Vereniging Nederlandsch Mettray (1850-1961) [in het vervolg als RAZ Mettray], nummer toegang 0107, inv.nr. 11. Notulen van de vergaderingen van de commissarissen Nederlandsch Mettray. RAZ Mettray, inv.nr. 222, ingekomen stukken en minuten van uitgaande stukken en andere stukken, welke door de directeur afzonderlijk op zijn kamer werden bewaard 1949-1956.

⁸ Zie Dekker et al. (2012), par. 6.3.

kinderen onderling deden was dan ook groter dan voor het gevaar dat hen van de kant van volwassenen bedreigde, terwijl het risico dat volwassenen liepen in hun contacten met pupillen juist wel meer aandacht kreeg.

Tussen eind jaren tachtig en nu is de inspectie op de kindbescherming en jeugdzorg wat betreft vorm, werkwijze en doelstelling wezenlijk veranderd. Er zijn, volgens een oud-inspecteur, eigenlijk alleen verschillen en niet of nauwelijks overeenkomsten. Anno 2010 is de chaos en complexiteit wat betreft de vele vormen van de inspectie, waarover Mulock Houwer eind jaren veertig sprak, verdwenen. Er is nu één inspectie voor de jeugdzorg (in plaats van de talloze van vroeger). Deze inspectie – die uitgaat van de overheid en niet van de particuliere sector – inspecteert in beginsel alle instellingen voor jeugdzorg, legt veel nadruk op methodisch werken, en staat verder af van het beleid dan haar voorganger bij het Rijk, de inspectie van het ministerie.⁹

In deze rapportage staat echter in het vervolg niet deze inspectie anno 2012 centraal, maar toezicht en inspectie in een eerdere periode, tot eind jaren tachtig. Daartoe wordt eerst ingegaan op organisatie en taakstelling van deze inspectie, en vervolgens, op basis van een interview met een inspectrice uit die jaren, op enkele aspecten van de uitvoeringspraktijk.

Organisatie en taakstelling inspectie

Om een indruk te krijgen van de organisatie en taakstelling van inspectie en toezicht bij het ministerie van Justitie zijn allereerst de *Staatsalmanakken* van de jaren 1950 tot 1988 bekeken (zie Bijlage, Tabel 1, voor de personele bezetting). In de jaren 1950-1953 heeft het zogenoemde Bureau B Inspectie, dan onderdeel van de Zevende Afdeling, als hoofdtaak ‘controle over, stimulering van, steun en advies aan de buitendiensten en particuliere instellingen. Administratie van de Inspectie; tekeningen archief.’ Voor de daaropvolgende periode 1954-1958 wordt het als volgt geformuleerd: ‘contact met particuliere instellingen. Voorbereiding van goedkeuring der inrichtingen en aanvaarding van voogdij-instellingen. Het beleid met betrekking tot de Rijksinrichtingen.’ Vanaf 1960 vervalt de naam Bureau B en wordt een tweedeling gehanteerd tussen de Onderafdeling Contacten Inrichtingen en de Onderafdeling Contacten Instellingen.

De doel- en taakstelling van de Onderafdeling Contacten Inrichtingen¹⁰ luidt:

‘Goedkeuring van particuliere inrichtingen en tehuizen. Toezicht op de naleving van daarbij gestelde voorwaarden. Verstrekking van adviezen aan de leiding van particuliere inrichtingen en tehuizen. Bevordering van een doelmatige interne en externe differentiatie. Toezicht op het in de rijksinrichtingen gevoerde beheer. Opstelling en wijziging van de richtlijnen voor de directies van de rijksinrichtingen. Verstrekking van aanwijzingen en adviezen aan de directies en rijksinrichtingen inzake opvoedkundige, organisatorische en algemene beleidsproblemen. Bevordering van een doelmatige interne en externe differentiatie.’

De andere afdeling, die voor de contacten met instellingen, krijgt als taak:

⁹ Dekker et al. (2012), hoofdstuk 6.1.

¹⁰ Het betreft hier zowel particuliere instellingen als rijksinrichtingen.

‘Behandeling van verzoeken tot aanvaarding van a. particuliere voogdijinstellingen; b. verenigingen voor gezinsvoogdij en patronage. Verstrekken van adviezen aan de instellingen. Toezicht op de naleving van de bij de aanvaarding gestelde voorwaarden. Contact met niet-aanvaarde voogdij-instellingen, voor zover deze nog voogdij is opgedragen.’

In 1969 wordt voor de inrichtingen een aparte referendaris voor bouwzaken aangesteld en in het volgende jaar wordt de taakstelling van de twee afdelingen aangepast. De Onderafdeling Contacten Inrichtingen krijgt daarbij de taak:

‘Behandelingen van verzoeken tot goedkeuring van particuliere inrichtingen en tehuizen. Controle op de naleving van gestelde voorwaarden bij goedgekeurde tehuizen. Verstrekking van adviezen aan de leiding van inrichtingen m.b.t. opvoedkundige, organisatorische, administratieve en financiële problemen. Bevordering van een doelmatige interne en externe differentiatie. Advisering in gevallen van nieuwbouw en verbouw. Controle op de verzorging van kinderen in niet goedgekeurde inrichtingen, wier kosten van verpleging ten laste van het rijk komen.’

Voor de instellingen wordt aan de reeds bestaande taakstelling toegevoegd het ‘adviseren omtrent subsidiabele salarissen en bijkomende kosten van maatschappelijke werkers bij de instellingen en subsidies voor diverse organisaties werkzaam op het terrein van de kinderbescherming’. Aan de taakstelling van de Onderafdeling Contacten Inrichtingen wordt in 1979 bijgevoegd de ‘behandeling van werkzaamheden met betrekking tot de landelijke en regionale beraadsgroepen’. Deze taakverdeling wordt aangehouden tot einde jaren tachtig.

De inspectie in de praktijk (1969-1975)

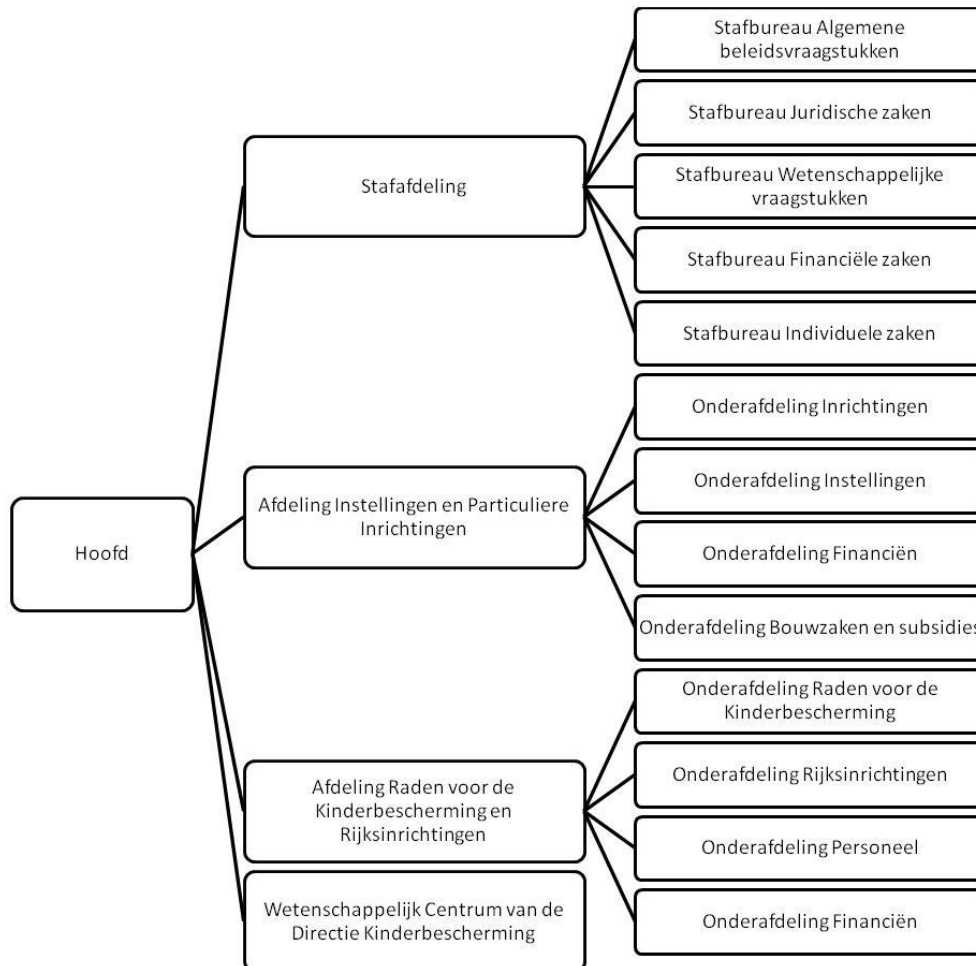
Mevrouw mr. M.A.A.L. Njiokiktjien werkte van 1969-1975 als inspecteur bij het ministerie van Justitie, afdeling kinderbescherming.¹¹ Haar hoofdtaak bestond uit het inspecteren van de internaten en behandelings- en observatiehuizen. De onderafdeling waar zij voor werkte, bestond voor haar komst wat inspectie betreft uit twee personen. Daarnaast was er een juridische afdeling, waar de latere hoogleraar familie- en jeugdrecht Jaap Doek werkzaam was. Er werd, in de woorden van mevrouw Njiokiktjien, onderscheid gemaakt tussen de inspectie van rijksinstellingen (de voormalige ROG's, met een langere, diepgaandere inspectietraditie), particuliere tehuizen en voogdij-instellingen. De dienst had in haar tijd ook een juridische en een administratieve afdeling en een afdeling adoptie. De inspectietaken waren in eerste instantie inhoudelijk en financieel toezicht. Maar wanneer er bij een instelling financiële problemen waren, dan werd een collega van de afdeling financiën hierbij betrokken. Met andere woorden, de inspecteurs moesten zich in eerste instantie op de inhoudelijke aspecten richten. Volgens mevrouw Njiokiktjien hadden de inspecteurs goede banden met de directies en besturen van de tehuizen; als je een band had, dan was men eerder geneigd problemen met je te delen. Als er ernstige problemen waren – bijvoorbeeld rond seksueel misbruik – dan ging men als team van inspecteurs naar de inrichting. Deze problemen werden soms door de directies aangekaart. Het is ook voorgekomen dat een directeur dader was (zoals in het geval van de directeur van De Trintel te Enkhuizen¹²).

¹¹ Interview met mevrouw mr. M.A.A.L. Njiokiktjien, d.d. 9 augustus 2012.

¹² Dekker et al. (2012), deel II Bijlagen, bijlage 4: De media over seksueel misbruik in de jeugdzorg.

Volgens mevrouw Njiokiktjien werden deze misbruikgevallen – waarvan zij er enkele heeft meegemaakt – in haar herinnering niet gearchiveerd in de dossiers van de tehuizen, omdat het strafzaken betrof, die waarschijnlijk in een strafdossier gearchiveerd werden.

Schematisch overzicht van de Directie Kinderbescherming uit 1970, op basis van de Staatsalmanakken en het gesprek met mevr. mr. M.A.A.L. Njiokiktjien:

4. Resultaten van het archiefonderzoek

In deze paragraaf worden in kort bestek de resultaten gepresenteerd van het archiefonderzoek: in archieven van de afdeling/directie Kinderbescherming van het Ministerie van Justitie (par. 4.1.), in archieven van het Openbaar Ministerie in Den Haag, namelijk de ‘Bossche dossiers’ (par. 4.2.) en in archieven van enkele instellingen voor kindbescherming, namelijk Harreveld (par. 4.3.1.), Montfort (par. 4.3.2.) en Nederlandsch Mettray (par. 4.3.3.).

4.1 Ministerie van Justitie, Afdeling/Directie Kinderbescherming¹³

De archiefvormer is het ministerie van Justitie, Afdeling/Directie Kinderbescherming. Het betreft de periode 1904-1993 (in feite de periode 1904-1985). De omvang van het archief is 17,6 meter (1385 inventarisnummers). Het archiefmateriaal bestaat onder andere uit correspondentie, financiële stukken, subsidiegerelateerde stukken met betrekking tot verbouwingen, personeelsformaties, jaarverslagen en inspectierapporten van instellingen en particuliere inrichtingen. In de periode 1904-1990 is de Afdeling/Directie Kinderbescherming enkele malen van naam veranderd:

Naamgeving Kinderbescherming 1904-1990

Periode	Naam
1904-1956	Rijks Tucht- en Opvoedingswezen
1956-1989	Directie Kinderbescherming
1982	Directoraat-Generaal Jeugdbescherming & Delinquentenzorg
1989	Directie Delinquentenzorg & Jeugdinstellingen / Directie Jeugdbescherming & Reclassering
Jaren 90	Directoraat-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties (DGPJS)

Per instelling is er, globaal gesteld, een onderdeel jaarverslagen en een dossier met overige stukken. De jaarverslagen zijn in de regel als serie gearchiveerd (met hiaten). De aangetroffen stukken zijn beschikkingen, goedkeuringen over personeelsformaties, verbouwingen, maar ook bouwtekeningen, soms foto's en, zoals reeds gezegd, stukken m.b.t. toezicht en inspectie. De dossiers van de verschillende tehuizen en instellingen zijn niet uniform opgebouwd: omvangrijke tehuis- en instellingsdossiers worden afgewisseld door dossiers waarin slechts enkele documenten zijn opgenomen (zoals een beschikking en een personeelsformatie). Voor een overzicht van de gevonden inspectierapporten, zie Tabel 2 in de Bijlage.

¹³ Voor een uitgebreide beschrijving van dit archief, zie: Nationaal Archief, Den Haag (2009). *Inventaris van de Afdeling/Directie Kinderbescherming van het ministerie van Justitie, 1904-1985 (1993)* [Nummer Toegang: 2.09.87], blz. 27-37. Annotatie: Nationaal Archief, Den Haag, ministerie van Justitie, Afdeling/Directie Kinderbescherming 1904-1985 (1993), nummer toegang 2.09.87, inventarisnummer ... [in het vervolg als: NL-HaNA, Directie Kinderbescherming van het ministerie van Justitie, 2.09.87, inv.nr. ...]. Dit deel van het archief was ten tijde van het onderzoek opgeslagen bij het project Doc-Direkt te Apeldoorn. In dit project worden overheidsarchieven geselecteerd, geconserveerd, toegankelijk gemaakt en daarna overgebracht naar het Nationaal Archief in Den Haag.

Archiefonderzoek

Het gehele archief van de Kinderbescherming van het ministerie van Justitie (1904-1985/1993) is uitputtend onderzocht: voor alle inventarisnummers is nagegaan of er inspectierapporten, correspondentie met betrekking tot inspectie en toezicht en/of aanverwante documenten (zelfrapportage, personeelsleden of pupillen die door het ministerie onderzocht zijn e.d.) gearhiveerd zijn.

Structuur van de rapporten in de jaren vijftig, zestig en zeventig

In de jaren vijftig en zestig zijn de rapporten getypt, voorzien van een nummer, datum en handtekening van de inspecteur, gericht aan het 'Hoofd van de Directie Kinderbescherming'. Onderdelen van het rapport zijn in de regel:

1. Bezetting/capaciteit: hoeveel pupillen; sekse; leeftijd, onderwijstype dat gevolgd wordt of, als het wat oudere kinderen betreft, de betrekking – het beroep – van de pupil.
2. Plaatsende instanties: kinderrechtters, Raad voor de Kinderbescherming, Sociale Zaken, diaconieën, Pro Juventute.
3. Personeel: naam, leeftijd, opleiding(en) en functie(s) binnen de instelling worden geregistreerd.
4. Contact met ouders.
5. Interieur en staat van het onderhoud van de instelling (brandveiligheid e.d.).
6. Medische zorg, dossieronderzoek; vanaf eind jaren zestig werden ook zaken als behandelmethoden en rapportage genoteerd.

Daarnaast wordt in een brief van de minister van Justitie aan het bestuur van de Congregatie van de H. Joseph te Heerlen een andere vorm van inspectie verwoord, namelijk de *zelfinspectie*: 'Naar ik vertrouw, zal aan de opleiding van de broeders, aan wie de vorming en zorg der pupillen is toevertrouwd, door U een voortdurende aandacht besteed worden. Daarnaast moge ik U met aandrang verzoeken de interne rapportage, het geregeld bijhouden in ieder dossier van de ontwikkelingsgang van de pupil en een systematisch op geregelde tijden bespreken van iedere pupil door directie, deskundige, hoofd jongenspaviljoen, groepsleider(s), onderwijzer(s) ter hand te nemen.'¹⁴

Voor de periode 1948-1977 zijn uiteindelijk zo'n zeventig inspectierapporten in het archief aangetroffen. Hieronder volgt, aan de hand van citaten, een beschrijving van de inhoud van deze rapporten voor de jaren vijftig, zestig en zeventig. De beschrijving is toegespitst op de wijze waarop het personeel en de pupillen in de dossiers opgetekend zijn.

¹⁴ NL-HaNA, Directie kinderbescherming van het ministerie van Justitie, 2.09.87, inv.nr 493, St. Josephgesticht, d.d. december 1951.

*Jaren vijftig – gegevens uit de inspectierapporten*¹⁵

Wat is er in de in het archief van het ministerie van Justitie aanwezige dossiers van de tehuizen en instellingen te vinden op het gebied van inspectie en toezicht? Hieronder volgt een beeld van de aard van informatie zoals opgenomen in de rapporten met betrekking tot inspectie en toezicht in de jaren vijftig.

Personeel

Inspecteur Melchior, Leger des Heils, Utrecht (d.d. 28-11-1948), inv.nr. 1317¹⁶

‘Majoor Crok vertelt, dat het huis eigenlijk een restant van het slumwerk is. Er zijn nog 6 onvolwaardige, debiele vrouwen in huis, die zich niet met de kinderen mogen bemoeien, maar belast zijn met groente schoonmaken, huiswerk, boodschappen doen.’

Inspecteur Van der Mieden, Huize Sonnenburgh, Wassenaar (d.d. 20 januari 1954), inv.nr. 1001

‘Wanneer 2 kinderen van verschillende sexe boven de kleuterleeftijd ziek zijn, zal een kamer van een der leidsters als ziekenkamer worden gebruikt. Deze leidster slaapt dan zolang bij een andere leidster op haar kamer.’

Inspecteur Van der Mieden, De Widdonck te Heythuysen (d.d. 12-06-1956), inv.nr. 1379

Van der Mieden maakt in dit rapport melding van het feit dat broeder Timotheus op De Widdonck verblijft: ‘[...] een der broeders vermeld in de 2 processen-verbaal van de officier van Justitie te Zutphen [...] Het ging mij alleen maar om te verifiëren wat broeder Liguori mij had medegedeeld namelijk, dat broeder Timotheus geen pedagogische taak heeft, doch alleen de functie heeft van plaatsvervangend overste van de broeders. Hij zou niet bij de jongens komen, doch alleen bij de broeders in een ander gedeelte der gebouwen. Het is nu zo, dat als hij wil hij gemakkelijk bij de jongens kan komen, doch hij heeft er geen taak en dus geloof ik, dat wij deze situatie wel kunnen aanvaarden. Br. Timotheus zou volgens Broeder Liguori en volgens broeder Christophorus niet een man zijn, die op dit bepaalde gebied initiatieven zou vertonen. Hij is er echt ingelopen. Nu men hem in de gaten heeft, ben ik van mening, dat wij deze situatie wel kunnen aanvaarden. Een opvoedkundige taak heeft hij dus niet. De 2 dagverblijven der jongens liggen in een ander gebouw dan waar de broeders verblijven.’¹⁷

¹⁵ NL-HaNA, Directie Kinderbescherming van het ministerie van Justitie, 2.09.87, inv.nr. 1294. Betreft: *Vragenlijst ten dienste van de Inspectie*. Dit is een voorgedrukte vragenlijst, in dit geval ingevuld voor de Leo-stichting te Borculo (d.d. 08-01-1953). Dergelijke vragenlijsten wijzen op een systematische aanpak van het maken van inspectierapporten, ook in de periode vóór eind jaren tachtig. Overigens zijn deze lijsten niet standaard aanwezig in de dossiers: ze werden dus blijkbaar niet altijd gebruikt door de inspecteurs. De vragenlijst bevat 28 onderdelen (met subonderdelen). Voorbeelden: 4 m Hoe is het dagelijks en nachtelijk toezicht geregeld; 21 a Heerst er in het gesticht voldoende tucht; 23 a Hoe behandelt men sexuele problemen; 24 b Worden de kinderen op sexueel gebied voorgelicht. Voor de Leo-stichting werd ook een *Formulier van inlichtingen* in het dossier aangetroffen, ondertekend door de voorzitter de secretaris van het bestuur. Dit formulier bevat 44 vragen.

¹⁶ NL-HaNA, Directie Kinderbescherming van het ministerie van Justitie, 2.09.87, inv.nr. ...[staan in de hoofdtekst van dit rapport bij aanvang van de citaten genoteerd].

¹⁷ In het rapport van de commissie Deetman wordt dit geval niet vermeld.

Van der Mieden, inspectie Huize Sonnenburgh, Wassenaar (d.d. 12 januari 1959), inv.nr. 1001

‘Het geheel maakt geen ongunstige indruk, hoewel ik voorlopig nog een vraagteken zet achter de persoon van Mej. Leijzen.’ [de directrice, JD/EW/JJHD]

Inspecteur Melchior, inspectie Doorgangshuis Kinderzorg, Meppel (d.d. 26-02-1959), inv.nr. 183

Melchior informeert over de gezondheid van de directrice, mejuffrouw Sterel: ‘De directrice is na haar 7^e hersenoperatie (de laatste maal schedellichting) verlost van haar hevige hoofdpijnen. De werking van het linker oog is echter gestoord. Zij is een energieke, opgewekt persoon, die een uitstekende sfeer weet te scheppen voor deze meest jonge kinderen. De voortdurende verbouwingen zijn voor haar een moeilijke factor geweest; personeelwisselingen kwamen zelden voor.’

Pupillen/cliënten

Inspecteur Van der Mieden, Groot Kijkduin te Zandvoort (05-09-1951), inv.nr. 1220

Van der Mieden heeft oog voor het individuele leed van pupillen. In dit rapport vraagt hij aandacht voor twee kinderen, broer en zus, die op 8 juli 1939 door hun ouders, die naar Engeland vertrokken, op Groot Kijkduin zijn geplaatst en sindsdien nooit meer iets van zich hebben laten horen. De jongen van 17 jaar is debiel, het 14-jarige meisje is zwakbegaafd.

Tijdens een bezoek aan Groot Kijkduin op 01-09-1954 vermeldt Van der Mieden dat de pupillen van Groot Kijkduin er ‘florissant’ uitzien.

Inspecteur Huijsman, inspectie Van Arkelinstituut te Soestdijk (d.d. 11-11-1951), inv.nr. 43

Passage over de toiletten. Voor 40 jongens en 40 meisjes zijn er 4 toiletten voor de kinderen. Volgens directeur Beishuizen is dit genoeg: ‘Onder schooltijd gaan de kinderen praktisch nooit naar de w.c.: “dit lukt best”.’

‘Jongens van pav. C. wassen zich iedere dag met ontbloot bovenlijf onder de in hun paviljoen aanwezige ocriet wasfontein. Zij hebben iedere Vrijdag douche- en baddag in pav. B. De meisjes hebben iedere donderdag voor en na schooltijd douche- en baddag in pav. B, waarin ook een ocriet wasfontein is. Deze wordt echter niet gebruikt voor het ploeteren met ontbloot bovenlijf, omdat meisjes dit niet doen [onderstreept door Huijsman, JD/EW/JJHD]. De reden hiervan ontgaat mij voorlopig.’

In hetzelfde dossier bevindt zich een kopie van Notulen van de Inspectievergadering d.d. 05-02-1951, waarin over het Van Arkelinstituut wordt gemeld dat er te weinig douches en toiletten aanwezig zijn.

Inspecteur Melchior, inspectie Tehuis voor Werkende meisjes, Rotterdam (d.d. 06-05-1952), inv.nr. 1211

‘Ook in dit huis was het probleem de vermenging van door de wol geverfde klantjes met vrij onschuldige kinderen.’

Inspecteur Van der Mieden, inspectie St. Jozef, Den Bosch (d.d. 18-06-1958), inv.nr. 1371

‘Vervolgens heb ik nog een onderhoud gehad met de Secretaris van de Raad v.d. Kinderbescherming te Den Haag, Mr. Meyer, die mij mededeelde dat er in 1957 wat moeilijkheden zijn geweest in St. Jozef tussen broeders en jongens op sexueel gebied. Enkele broeders moesten overgeplaatst worden.’

Inspecteur Van der Mieden, inspectie Huize Sonnenburgh, Wassenaar (d.d. 12 januari 1959) inv.nr. 1001

De inspecteur maakt melding van pupillen die problemen veroorzaken of kindergebreken vertonen, zoals diefstal of bedplassen (enuresis).

Inspectrice De Brauw, inspectie St. Joseph Kinderhuis, Vogelenzang (d.d. 10-03-1959), inv.nr. 1286

‘Een moeilijk geval is een nu bijna 16-jarige kleurlinge. Ze werd door de Kinderrechter Middelburg in juli 1957 op 14-jarige leeftijd geplaatst. Al spoedig merkte men, dat zij een baby verwachtte. Het meisje kon niet naar huis en werd na de bevalling, met kind weer opgenomen. Het kind is toevertrouwd aan de Raad v.d. Kinderbescherming Middelburg. Men tracht een vereniging te vinden, die de voogdij voor dit “Chineesje” wil aanvaarden. Het meisje presteert heel weinig en zorgt graag voor haar kindje.’

Jaren zestig – gegevens uit de inspectierapporten

Personeel

Inspecteur Van der Mieden, Kinderhuis Aldegonde, Amersfoort (d.d. 27-02-1961), inv.nr. 1193

Vorige directeur, de heer Van Dijk, heeft zijn ontslag gekregen.¹⁸

Inspecteur Hanrath, Stichting AGO (William Schrikker Groep), Amsterdam (d.d. 13-08-1965), inv.nr. 1380

‘Volgens hun eigen mededeling maken de m.w.’s [maatschappelijk werksters, JD/EW/JJHD] van ieder bezoek [aan een pleeggezin] een rapport. Het wordt echter door niemand bekeken en verdwijnt onmiddellijk in het dossier. Ook de directeur kreeg de rapporten niet onder ogen.’

[...]

‘Ik krijg de indruk dat bij deze instelling de voogdijsector onvoldoende aandacht krijgt van directie en bestuur. De m.w.’s varen bijna geheel op eigen kompas. Van toezicht of leiding blijkt maar weinig. Ook de voorzitter [William Schrikker, JD/EW/JJHD] leek mij zeer slecht op de hoogte van de voogdij-afdeling. Er zou dezerzijds m.i. op moeten worden aangedrongen dat de nieuwe te benoemen directeur voldoende tijd krijgt om leiding te geven aan de voogdijsector. Ik acht het onverantwoord dat de rapporten ongezien in het dossier verdwijnen. Wij zullen moeten eisen dat de directeur van deze rapporten tenminste kennis neemt en ze indien nodig met de m.w.’s doorspreekt.’

Pupillen/cliënten

Inspectrice De Brauw, Tehuis voor werkende meisjes, Rotterdam (d.d. 12-01-1960), inv.nr. 1211

‘De sexuele opvoeding wordt door persoonlijke gesprekken met de meisjes geleid. Men laat de meisjes het boekje Stippellijnen lezen.’¹⁹

¹⁸ Uit het dossier wordt niet duidelijk waarom directeur Van Dijk ontslagen is.

¹⁹ H. de Ranitz (1960² [1951]). *Stippellijnen voor meisjes in het seksuele leven van 13-18 jaar*. Nijkerk: Callenbach.

Inspectrice De Brauw, Tehuis voor Werkende meisjes, Rotterdam (d.d. 04-04-1961), inv.nr. 1211

‘De kinderen komen over het algemeen uit gezinnen met kapotte huwelijken. De meisjes hebben te weinig steun thuis gekregen. Momenteel zijn er veel kinderen die gestolen hebben en veel die sexueel ontremd zijn.’

‘De directrice [mej. N.T. den Boer, JD/EW/JJHD] heeft nadat herhaaldelijk gesprekken over sexuele belevissen zo openlijk in de groep behandeld werden, dat ze over de grenzen gingen, de meisjes elk persoonlijk proberen duidelijk te maken dat zij hierin verkeerd waren. In deze persoonlijke gesprekken kwam de vervlakking van het ouderlijk milieu ook heel erg naar voren.’

Inspectrice De Brauw, Alg. Tehuis voor 24 werkende meisjes, Rotterdam (d.d. 01-02-1966) inv.nr. 1211

Inspectrice De Brauw presenteert in haar inspectierapport een korte beschrijving van elke pupil. Bij twee pupillen is thuis sprake (geweest) van seksueel misbruik:

[Pupil nummer 11] ‘Door Kinderrechter Rotterdam werd op 29 april 1965 een meisje, geboren in 1949, in het tehuis geplaatst. Haar moeder ging met een jonge man op een schip leven en werd uit de ouderlijke macht ontzet. De vader bleek echter sexueel niet vertrouwd te zijn met zijn dochter. Het meisje werkt als verkoopster in een lingezaak.’

[Pupil nummer 14] ‘Door Kinderrechter Rotterdam werd op 23 maart 1965 een meisje, geboren in oktober 1946, in het tehuis geplaatst. Zij komt uit een gezin (Gereformeerde Gemeente) waar veel sexuele narigheden geschieden. Het meisje werkt als verkoopster bij de Gruyter.’

Jaren zeventig – gegevens uit de inspectierapporten

Pupillen/cliënten

Inspecteur Van der Mieden, bezoek aan Jongenshuis De Brink te Amsterdam (28-10-1971), inv.nr. 105

‘Er zijn maar weinig jongens, die hier drugs gebruiken en dan in matige vorm.’

Personeel

Inspectrice Njiokiktjien, De Wielingen & Woodrose, Behandelingshuis van het Sociaal Agogisch Centrum het Burger Weeshuis te Amsterdam (december 1972) inv.nr. 124

Mevrouw Njiokiktjien bezocht op 26 oktober, 1 december en 6 december 1972 deze instellingen, waarover zij een uitgebreid rapport schreef. In dit rapport komt één verwijzing voor naar seksueel misbruik: ‘De kritiek pedagogisch lag vnl. op het gebied van te grote tolerantie, waarbij vooral de sexuele normen van die dagen [jaren vijftig, JD/EW/JJHD] werden overschreden.’ (blz. 1)

Inspectrice Njiokiktjien schreef een *Basisrapport ten dienste van de Directie Kinderbescherming* (n.a.v. bezoek in 1972/1973) over diverse tehuizen, inv.nr. 1169

Bezoek aan Huize De Berg te Amersfoort (21-12-1972):

‘In mei 1972 kwamen er nog meer moeilijkheden [ander probleem was de ziekte van mw. Andriessen, het hoofd, JD/EW/JJHD]. Een hoofdgroep leider moest acuut ontslagen worden doordat hij waarschijnlijk een homoseksuele relatie met een van de jongens was aangegaan.’

Enkele conclusies naar aanleiding van het dossieronderzoek in het archief van de inspectie kinderbescherming

In de periode na de Tweede Wereldoorlog werd er door de Afdeling Kinderbescherming van het ministerie van Justitie toezicht en inspectie uitgeoefend. In de jaren vijftig, zestig en zeventig was dit een kleine afdeling, bestaande uit enkele personen met uiteenlopende achtergronden – (ortho)pedagogen, psychologen, juristen en personen met een praktijkachtergrond in het instellingswerk – die de tehuizen en instellingen bezochten.

De inspecteurs reisden in de regel met de trein het land door en bezochten op deze manier zo veel mogelijk tehuizen en instellingen.²⁰ De bezoeken hadden een zeker uniform karakter: onderhoud met de directie en/of het bestuur, gesprekken met de groepsleiders en dossieronderzoek. De inspecteur liep ook rond en sprak soms met pupillen – het kwam ook voor dat de inspecteur mee bleef eten en dan op deze manier met pupillen in gesprek raakte.²¹ Dat niet alle tehuizen en instellingen – en dat gold met name voor de talrijke kleine instellingen – regelmatig aan bod kwamen, is met een dergelijke geringe bezetting begrijpelijk.

Uit de dossiers uit de jaren vijftig, zestig en zeventig spreekt ontegenzeggelijk een zekere mate van persoonlijke betrokkenheid van de inspecteurs met de instellingen, het personeel en de pupillen. Het duidelijkst is dit in het geval van de AGO (de huidige William Schrikker Groep). Inspecteur Hanrath noteerde in 1965 dat er niets gedaan werd met de rapporten uit de voogdijsector. Hij was zeer stellig toen hij schreef: ‘Ik acht het onverantwoord dat deze rapporten ongezien in het dossier verdwijnen. Wij zullen moeten eisen dat de directeur van deze rapporten tenminste kennis neemt en indien nodig ze met de m.w.’s [maatschappelijk werkers] bespreekt.’ In de inspectieverslagen worden tevens opmerkingen gemaakt over onder meer de gezondheidstoestand van het personeel; problemen met pupillen worden genoteerd en indien nodig met collega’s op het ministerie van Justitie besproken²²; personeelsproblemen komen aan bod; en ook de aanblik van het exterieur en het interieur van de tehuizen en instellingen wordt in het rapport gemeld (zoals staat van verfwerk, aantal toiletten, douche- en badgelegenheden, wel of niet gezellig ingericht). In de jaren zeventig worden ook problemen met verdovende middelen – drugs – ter sprake gebracht.

²⁰ Mondelinge mededeling van mw. mr. M.A.A.L. Njiokiktjien, 9 augustus 2012.

²¹ Mondelinge mededeling van mw. mr. M.A.A.L. Njiokiktjien, 9 augustus 2012.

²² Mondelinge mededeling van mw. mr. M.A.A.L. Njiokiktjien, 9 augustus 2012; NL-HaNA, Directie Kinderbescherming van het ministerie van Justitie, 2.09.87, inv.nr. 43. In het dossier betreffende het Van Arkelinstituut te Soestdijk zijn notulen d.d. 5 februari 1951 aangetroffen van een vergadering van inspecteurs, begin jaren vijftig – dit was de enige schriftelijke aanwijzing van een dergelijk overleg. Uit het interview met mw. M.A.A.L. Njiokiktjien dd. 9 augustus 2012 bleek dat regelmatig overleg in haar inspectie-periode (1969-1975) gebruikelijk was.

Terloops worden observaties genoteerd over seksuele voorlichting door de groepsleiders, co-educatie, douches en badgelegenheid. Op het gebied van seksueel misbruik kan gesteld worden dat de onderzochte rapporten minieme aanwijzingen bevatten dat de betreffende inspecteur hiervan op de hoogte was. Inspecteur Van der Mieden bijvoorbeeld noteerde in 1956 – in enigszins cryptische bewoordingen – in zijn rapport dat broeder Timotheus, werkzaam in De Widdonck te Heythuysen, ver van het jongensverblijf werd gehouden en dat hij geen pedagogische taken heeft. Er werd ook intern toezicht op hem gehouden: ‘Nu men hem in de gaten heeft, ben ik van mening, dat wij deze situatie wel kunnen aanvaarden.’ In het dossier van De Widdonck is dit de enige verwijzing naar seksueel misbruik.

Justitie: ministerie van Justitie – A-dossiers

In het verlengde van het eerder verrichte onderzoek door Paul Koedijk (zie voor de resultaten deelrapport 1) is op het ministerie van Justitie onderzoek gedaan in de zogenaamde A-dossiers. Het gaat hier onder andere om stukken betreffende het opstellen van jaarverslagen van de Directie Kinderbescherming in de periode 1979-1987, het structuurplan kindbescherming (1965-1970), het dossier afhandelen klachten van de Belangenvereniging Minderjarigen. In deze A-dossiers bleken echter geen stukken aanwezig over feitelijk toezicht. Er werd slechts één inspectierapport (Heldring-stichtingen) aangetroffen; dit bevond zich tussen stukken over bouwsubsidies. Dit rapport – van de inspecteurs M.A.A.L. Njiokiktjien en W.J. Lucieer – was echter eerder al aangetroffen en onderzocht, namelijk in het archief van de OGH (zie deelrapport 1).²³

4.2 Justitie: Openbaar Ministerie Den Haag; de ‘Bossche dossiers’

De ‘Bossche correspondentiedossiers’, tijdelijk ter inzage op het Openbaar Ministerie in Den Haag (waarover eerder, op 18 april, door procureur-generaal mr. H. Moraal is gerapporteerd aan de Vaste Commissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer in verband met de kwestie Harreveld), zijn uitputtend onderzocht. Het betreft voornamelijk brieven van officieren van justitie in de provincies Noord-Brabant en Limburg aan de procureur-generaal te Den Bosch. In enkele gevallen is een proces-verbaal bijgevoegd.

De 52 dossiers hebben betrekking op:

Internaten/tehuizen	7
Zwakzinnigeninrichting	1
Onderwijs	7
Parochies (o.a. misdienaar)	23
Openbaar ²⁴	14
Totaal	52

Onderliggende stukken bij dit brievenarchief zijn niet aangetroffen en lijken ook niet meer aanwezig. In de brieven wordt er wel naar verwezen.²⁵

²³ Dekker et al., 2012, par. 6.3., Extern toezicht, inspectie en verboden seksualiteit, 1945-2010.

²⁴ Met openbaar wordt bedoeld dat het delict heeft plaatsgevonden in bijvoorbeeld een zwembad, een speeltuin, het bos of een urinoir.

Volgens informatie van het OM is het nog bestaan van dit archief van de procureur-generaal van Den Bosch – het gaat om brieven van officieren van justitie aan de procureur-generaal – een uitzondering op de regel. Zo is een dergelijk archief voor de PG in Arnhem – van belang in verband met de casus Harreveld – niet meer aanwezig.

In het vervolg wordt ingegaan op de inhoud van de zeven Bossche dossiers die verband houden met huizen en internaten. Uit deze inhoud komt met name naar voren hoe het OM destijds bij deze gevallen handelde.

[1] In de periode 1952-1957 verrichtte de rooms-katholieke geestelijke NN1 (1912) ontuchtige handelingen met pupillen uit het internaat Onze Lieve Vrouwe ter Duinen in Ossendrecht. De verdachte was tevens rector van genoemd internaat. Hij nam de jongens altijd mee naar een hotelkamer in Amsterdam. De delicten zijn gemeld bij het parket van Breda, maar overgedragen aan een ambtgenoot in Amsterdam. De verdachte nam zelf ontslag en is erna benoemd tot kapelaan in Breda. Wat het parket in Amsterdam uiteindelijk met deze zaak heeft gedaan, is overigens niet opgenomen in het dossier.

[2] In 1958 – of mogelijk eerder – heeft NN2 (1907) ontuchtige handelingen gepleegd met drie in zijn gesticht geplaatste pupillen (geboren in 1941, 1938 en 1938). Het dossier bevat alleen deze mededeling. Het geeft geen informatie over mogelijk handelen van het OM.

[3] Parket Den Bosch, 1960: Kloosterbroeder NN3 (1925), behorende tot de ‘Broeders van de Christelijke scholen’, was als jeugdleider belast met de leiding van een groep jongens in Huize St. Joseph te Roermond. De kloosterbroeder werd verdacht van het plegen van ontucht met aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige jongens. (In het dossier is alleen de brief van de officier van justitie Bartels aanwezig, waarin bovengenoemde is verwoord; of deze zaak verder is uitgezocht en of tot vervolging is overgegaan blijft onduidelijk.)

[4] In 1960 wordt NN4 (1928), broeder in de orde van Onze Lieve Vrouw Moeder van Barmhartigheid verdacht van ‘[...] met iemand beneden de leeftijd van zestien jaren ontuchtige handelingen plegen’. Ten tijde van het plegen van genoemd delict was deze broeder werkzaam in Huize La Salle te Boxtel – een inrichting waarin voogdij- en regeringspupillen verblijven – als leider van een groep jongens. Hij geeft toe het delict te hebben gepleegd. (Brief van officier van justitie Bruigom aan PG Den Bosch d.d. 9 februari 1960). Er is tot vervolging overgegaan met een vonnis als gevolg, getuige de volgende uitspraak uit dit dossier: ‘[...] voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden met een proeftijd van drie jaren’.

[5] Tussen 1960-1962 heeft NN5 (1927), kloosterling en wonende te Itteren in Huize Meerssenhoven, meermalen ontucht gepleegd met minderjarige jongens, geplaatst in Huize Meerssenhoven. NN5 is al de derde broeder in dit huis die gearresteerd wordt wegens ontucht met minderjarigen (zie dossier over NN6 hieronder). Er werd een uitvoerig onderzoek ingesteld door het parket van Maastricht. Er vond vervolging plaats en de verdachte heeft bekend. Uitspraak: gevangenisstraf van 1 jaar, met aftrek van voorlopige hechtenis waarvan 2 maanden voorwaardelijk, en een proeftijd van 2 jaar. De officier van justitie nam contact op met de Raad voor de Kinderbescherming en het departement van Justitie over eventuele

²⁵ Dit niet meer aanwezig zijn van de onderliggende stukken sluit aan bij de standaardpraktijk – overeenkomstig de archiefwet – om correspondentie tussen ambtsdragers te bewaren maar onderliggende stukken van vervolgingen te vernietigen.

sluiting van Huize Meerssenhoven. De congregatie was, zo vond de officier, niet voor haar taak berekend. Bij het onderzoek kwamen namelijk allerlei misstanden aan het licht (zo ook in Heel, vallend onder dezelfde congregatie: daarom wordt de ambtgenoot te Roermond op de hoogte gebracht). Huize Meerssenhoven wordt in oktober 1961 inderdaad vrijwillig gesloten, zo valt in dit dossier te lezen. Overigens werd het tehuis volgens het rapport van de commissie-Deetman onder het bewind van een andere instelling voortgezet.²⁶

[6] NN6 (1917), kloosterling, pleegde meermalen ontucht met minderjarige in Huize Meerssenhoven geplaatste pupillen. NN6 werd ingesloten in een Huis van Bewaring.²⁷ (Overige opmerkingen: zie dossier [5] over NN5).

[7] NN7 (1917), broeder-directeur van het jongensinstituut Eigenhorst te Tilburg (een tehuis voor werkende jongens, alwaar door de kinderrechtshouders van de voogdijverenigingen minderjarige jongens worden geplaatst). In een brief van de officier van justitie van Den Bosch in het dossier (d.d. 13 mei 1963) staat vermeld: 'Tegen voornoemde NN7 bestaan ernstige vermoedens dat hij met verschillende jongens van "Eigenhorst" alwaar hij broeder-overste is, in 1962 en 1963 ontucht heeft gepleegd. Aanvankelijk ontkende hij, doch thans geeft hij toe met een tweetal jongens ontucht te hebben gepleegd.' De hiervoor geciteerde brief was gericht aan het Kabinet van de PG te Den Bosch. In de laatste alinea staat: 'Van voornoemd misdrijf heb ik Uedelgrootachtbare niet onmiddellijk kennis gegeven, omdat voornoemd geval niet als een "Ernstig misdrijf" werd beschouwd, noch door Mr. R.H.F.H.M. Grasso, noch door mij. Het is een van de vele zedendelicten die het Bredase parket jaarlijks bereiken.'

Conclusie naar aanleiding van het onderzoek naar de 'Bossche dossiers'

De Bossche dossiers kunnen in het kader van dit onderzoek een toevalstreffer worden genoemd: standaard worden conform de archiefwet onderliggende stukken van vervolgingen op den duur vernietigd. Wel komt het vaker voor dat correspondentie tussen ambtsdragers bewaard wordt. In het geval van Harreveld (dat ressorteerde onder de PG te Arnhem) en waarover hieronder meer, zijn voor zover wij dit hebben kunnen nagaan, dergelijke dossiers niet meer beschikbaar. Toegespitst op de vraag of de overheid in geval van seksueel misbruik binnen de gedwongen jeugdzorg handelend optrad, kan gesteld worden dat dit, op basis van het onderzoek naar de zeven in de Bossche dossiers aanwezige gevallen, zeker het geval was. Er is echter geen zicht op de volledigheid van de misbruikzaken. Het is tot op heden onbekend of er nog andere plekken zijn (archiefbewaarplaatsen, vergeten dossierkasten) waar justitiële bronnen gedeponereerd zijn met dossiers over soortgelijke misbruikzaken. Het blijft daarom voorsnog gissen of de in de Bossche dossiers aangetroffen wijze van handelen van de overheid in genoemde periode exemplarisch was voor het optreden in de overige arrondissementen.

²⁶ In Deel 1 van het rapport van de commissie-Deetman wordt het misbruik in Huize Meerssenhoven behandeld. Met betrekking tot de in het Bossche dossier genoemde sluiting van Meerssenhoven rept de commissie-Deetman over een overname: 'De instelling werd overgenomen door het Katholiek Verbond van Kinderbescherming, die de zorg voor de jongens overliet aan de broeders franciscanen, die Meerssenhoven tot 1979 hebben geëxploiteerd. Daarna is het complex verkocht. Het is nu in particulier bezit.' (Rapport commissie-Deetman, Deel 1, blz. 277-279, citaat blz. 279).

²⁷ Het dossier bevat geen informatie wanneer NN6 naar het Huis van Bewaring is gebracht en voor hoe lang.

4.3 Instellingsarchieven

4.3.1 Instelling: Archief BNS Voorhout / Broeders van Amsterdam (o.a. Harreveld)

In het archief van de Broeders van Amsterdam zijn enkele sporen aangetroffen van contacten met het ministerie van Justitie.²⁸

Uit een brief uit 1960, van de algemeen-overste van de congregatie aan de vicaris-generaal van het bisdom Haarlem, blijkt dat er een al drie maanden lopend onderzoek door de rijksrecherche onder personeel en pupillen van Harreveld plaatsvindt. Het moet, zo laat de brief van de algemeen-overste doorschemeren, over iets belangrijks gaan – maar wat, dat blijft in deze brief onduidelijk. Binnenkort, zo staat in de brief, komt er onder voorzitterschap van de secretaris-generaal van het ministerie van Justitie een gesprek tussen leden van het bestuur van Harreveld, de procureur-generaal van Arnhem en de officier van justitie te Zutphen.²⁹

In het rapport van de commissie-Deetman worden de in het instituut Harreveld gepleegde misbruikzaken uitgebreid beschreven. Met behulp van het meldingenbestand van de commissie-Samson met betrekking tot Harreveld zijn de personeelsdossiers van de Broeders van Amsterdam onderzocht. In totaal gaat het om zestien in het meldingenbestand genoemde daders, van wie bij vier de namen onbekend blijven, omdat de melder zich deze namen niet meer kon herinneren. De twaalf wel bekende namen zijn teruggezocht in de personeelsdossiers; van deze twaalf is slechts één broeder teruggevonden. Deze broeder was van 1961 tot 1969 werkzaam in Harreveld en bekleedde daar een tamelijk hoge functie. Het misbruik vond plaats in de periode 1965-1967. De broeder werd overgeplaatst naar Huize Raphael in Santpoort – ook een huis voor kinderen – maar werd wel geadviseerd om buiten Raphael te gaan wonen (brief dd. 19-7-1973). Op 3 juli 1973 heeft deze broeder het hem verleende secularisatiebesluit vrijwillig aanvaard. In de correspondentie wordt echter niets direct gezegd, alles is in bedekte termen verwoord.

4.3.2 Instelling: Utrechts Archief / Montfort³⁰

Hier is wederom gezocht naar stukken die iets met toezicht en inspectie van doen zouden kunnen hebben. Onderzocht zijn:

De ingekomen stukken van het ministerie van Justitie 1908-1968: bekeken is het jaar 1960 (bij wijze van steekproef). Het dossier bevat slechts documenten met betrekking tot

²⁸ Navraag bij de beheerder van het BNS-archief leverde op dat verwijzingen met betrekking tot inspectie en toezicht waarschijnlijk te vinden zijn in de archiefstukken van de Frentrop-stichting (ook aanwezig in het BNS-archief te Voorhout). Deze Frentrop-stukken werden eveneens grotendeels onderzocht.

²⁹ Deze casus verdient nader onderzoek: ze betreft immers de toezichtsrelatie tussen Harreveld en de overheid. Dat nader onderzoek zal overigens moeilijk worden omdat, volgens actuele informatie van het OM, het archief van de PG te Den Bosch een uitzondering was op de regel van vernietigen van materiaal en het hier de PG te Arnhem betreft. Een andere ingang is echter het in dearchieven van justitie zoeken naar een verslag van dit in genoemde brief aangekondigde gesprek. In Deel 1 van het rapport van de commissie-Deetman worden achtereenvolgens drie crisissen op Harreveld beschreven. Ook deze crisis rond 1960 wordt daar behandeld (blz. 254-255).

³⁰ Het archiefonderzoek was gericht op De Hunnerberg, maar van deze instelling waren geen stukken met betrekking tot toezicht voorhanden; er is daarom voor gekozen om Montfort te onderzoeken (in de inventarislijst zijn stukken m.b.t. toezicht en controle opgenomen).

zaken als verzoeken om functieomschrijvingen en levering van bijvoorbeeld artikelen voor de rooms-katholieke eredienst.³¹

Doorslagen van uitgaande stukken naar het ministerie van Justitie 1907-1968: bekeken zijn de jaren 1961-1963. Betreft zaken als het doorgeven van ziekteverzuim, verzoek een vacaturetekst te plaatsen in pedagogische tijdschriften, etc. Maandelijks worden de statistieken rond de pupillen aan Justitie doorgegeven (aantallen vertrokken pupillen, in huis verblijvende pupillen, etc.).³²

Commissie van Toezicht, correspondentie van de commissie 1905-1968³³: bekeken zijn de jaren 1955, 1956, 1957 en 1958. Het betreft vooral aanbiedings- en begeleidende brieven, bijvoorbeeld bij jaarverslagen. Eén brief handelt over een medewerker die beschuldigd wordt van een relatie met een pupil (men overweegt vervolging).³⁴

Jaarverslagen van de verrichtingen en bevindingen van de commissie. Deze verslagen gaan over de bezoeken van de commissie aan de inrichting. Jaarlijkse verslagen beslaan circa drie getypte pagina's met 'oppervlakkigheden' en herhalingen (zoals: 'het personeel heeft zijn werk goed gedaan'). De leden van de interne commissie waren uiteraard geen ambtenaren; het waren vrouwen van hoge komaf uit de omgeving.³⁵

4.3.3 Instelling: Archief Zutphen / Nederlandsch Mettray

In de notulen van de vergadering van de Raad van Advies en het stichtingsbestuur³⁶ werden de volgende sporen met betrekking tot inspectie en toezicht aangetroffen:

1. Vertrouwelijk stuk aan de commissarissen van de Stichting Nederlandsch Mettray (d.d. 4 maart 1955) over een rapport van commissie Ned. Herv. Kinderzorgbond over Nederlandsch Mettray.
2. Notulen van de 11^e vergadering van de Raad van Advies (d.d. 19 januari 1957): 'De Heren van Houten, Finkensieper [ds. K.O., JD/EW/JJHD] en Otter hebben over een recent bezoek aan Mettray zeer gunstig aan het Departement van Justitie gerapporteerd. Naar hun oordeel voorziet Mettray thans in een dringende behoefte in de kinderbescherming.'
3. Notulen 26^e vergadering Raad Advies (d.d. 17 november 1962): in deze notulen wordt uitgebreid gerapporteerd over de contacten tussen Mettray en justitie – vooral over financiële zaken en het voortbestaan van Nederlandsch Mettray.

In het archief van Nederlandsch Mettray zijn enquêtes met betrekking tot ontslagen pupillen opgenomen. Deze enquêtes werden afgenomen om na te gaan hoe het met de fysieke en sociaal-economische toestand van de ex-pupillen gesteld was (in dit geval in 1955). Enquêtes zijn losse, voorgedrukte vellen met gegevens van pupillen; vaak ingevuld door de gezinsvoogd. Uit de enquêtes komt onder andere ook naar voren dat het door het departement van Justitie geplaatste pupillen betreft.³⁷

³¹ W.B. Heins, *Inventaris van de archieven van de rijksinrichtingen voor de kinderbescherming te Montfoort, Zeist en Nijmegen 1958-1975* (Utrecht: Rijksarchief Utrecht 1983 en Het Utrechts Archief 2010). In het vervolg geciteerd als: Utrechts Archief, Toegangsnummer 20, inv.nr. 758.

³² Utrechts Archief, Toegangsnummer 20, inv.nr. 783.

³³ Het betreft hier een door de instelling zelf ingestelde commissie van toezicht.

³⁴ Utrechts Archief, Toegangsnummer 20, inv.nr. 831-g.

³⁵ Utrechts Archief, Toegangsnummer 20, inv.nr. 832.

³⁶ RAZ Mettray, inv.nr. 16.

³⁷ RAZ Mettray, inv.nr. 138.

Onderwijsinspecteur G.J.F. Helmink voerde met de directeur van Nederlandsch Mettray correspondentie over inspectiebezoeken. Brieven en rapporten zijn gedetailleerd (namen van pupillen, groepsleiders worden genoemd). Deze stukken gaan hoofdzakelijk over inspectie van scholen.³⁸

Twee stukken naar aanleiding van een bezoek van de minister van Justitie aan Nederlandsch Mettray (d.d. 21 februari 1962). De stukken gaan vooral over de financiële problemen van Nederlandsch Mettray. Tevens is een kort verslag gemaakt over de aankomst en het eerste deel van het bezoek van de minister, waar gesproken wordt over de structuur en de praktijk op Nederlandsch Mettray, contact met de ouders, de nazorg voor de pupillen, relatie van de pupil met de buitenwereld e.d.³⁹

Conclusie naar aanleiding van het onderzoek in de instellingsarchieven

In de instellingsarchieven werden nauwelijks sporen aangetroffen met betrekking tot inspectie en toezicht vanuit de afdeling kindbescherming van het ministerie van Justitie. Er zijn wel sporen van rapporten uit andere hoek aangetroffen (bijvoorbeeld het hierboven besproken bisschoppelijke rapport over Harreveld) en ook sporen van contacten tussen het ministerie van Justitie en instellingen (zoals, wederom, tussen Harreveld en justitie). De specifieke teksten en rapporten zijn in de instellingsarchieven echter niet te traceren. Bij Nederlandsch Mettray is er ook sprake van contacten met de inspectie. Instellingen kregen overigens niet automatisch een inspectierapport toegestuurd; alleen wanneer hier expliciet om gevraagd werd.⁴⁰ Overigens waren in de archieven deze opgevraagde inspectierapporten niet te traceren; het blijft daarom onduidelijk of de door de instellingen aangevraagde rapporten gearhiveerd of vernietigd werden of kwijtraakten.

5. Conclusies

Op basis van het archiefonderzoek kunnen enkele conclusies geformuleerd worden. Meer, ongetwijfeld opnieuw tijdrovend, archiefonderzoek zou wellicht nog nieuwe gegevens en gevallen kunnen opleveren. Ook zou een uitputtende inhoudsanalyse van de gevonden inspectierapporten de hieronder weergegeven conclusies kunnen aanscherpen. Het is echter onze indruk dat het algemene beeld niet wezenlijk anders zou zijn dan nu, op basis van het nu verrichte archiefonderzoek, kan worden geschetst.⁴¹

1. De vraag vanuit de commissie-Samson of er al dan niet gesproken kan worden van een 'structureel falen' van de overheid met betrekking tot toezicht en inspectie in de hier onderzochte periode is niet eenvoudig te beantwoorden. Eerder was in deelrapport 1 al uiteengezet dat er in genoemde periode op zich zelf geen gebrek aan toezicht op en inspectie van de Kinderbescherming was, maar dat het geheel van inspectie en toezicht uitermate

³⁸ RAZ Mettray, inv.nr. 238. Rapporten inspectie (N.B. geen rapporten aangetroffen).

³⁹ RAZ Mettray, inv.nr. 408. Verslag van het bezoek van de minister van Justitie op 21 februari 1962 [1962] 1 stuk; inv.nr. 409. Verslag van de hoofdpunten die besproken zijn bij het bezoek van de minister van Justitie / z.j. 1 stuk.

⁴⁰ Mededeling van mw. mr. M.A.A.L. Njiokiktjen, interview d.d. 9 augustus 2012.

⁴¹ De WSG-archieven konden wegens het tot nu toe uitblijven van deze toestemming niet in dit onderzoek worden betrokken. Er is een inspectierapport met betrekking tot WSG aangetroffen, waarin de betreffende inspecteur wijst op het feit dat de rapporten van de maatschappelijk werkers over de situatie in de pleeggezinnen ongelezen blijven.

complex en moeilijk te doorgronden in elkaar zat. Van dat geheel van inspecties maakte ook de inspectiedienst van de Afdeling Kinderbescherming deel uit. Deze dienst moest bij uitstek de verantwoordelijkheid van de overheid voor een juiste opvoeding en verzorging van uit huis geplaatste kinderen waarmaken. Uit de bestudeerde bronnen van de afdeling Kinderbescherming van het ministerie van Justitie rijst het beeld op van een beperkte inspectiedienst met slechts enkele ambtenaren, die de tehuizen en instellingen bezochten. Dat deze dienst in verhouding tot de omvang van het ambtelijke apparaat zo klein was, zegt iets over het politieke belang dat destijds aan inspectie en toezicht werd gehecht. De kwaliteit van de inspectie in deze jaren hing vooral af van de inzet van de individuele inspecteurs. Deze inzet moet overigens groot zijn geweest: men probeerde jaarlijks tenminste alle grotere instellingen te bezoeken. Ook was de manier van inspecteren en rapporteren systematischer dan men soms, redenerend vanuit de normen van inspectie die tegenwoordig worden gehanteerd, veronderstelt. De in het archief aangetroffen inspectierapporten – zie Bijlage, Tabel 2 – zijn in de regel uniform (er werd geïnformeerd naar het personeel, de pupillen, behandelmethoden, medische zaken en financiën) en geven de indruk van een serieuze analyse van een reeks van zaken met betrekking tot het bezochte tehuis.

2. Met betrekking tot de Bossche dossiers – waarbij het niet om inspectie vanuit het ministerie van Justitie ging maar om mogelijke vervolging door het OM – kan gesteld worden dat seksueel misbruik in de gevonden casussen werd onderzocht en dat de misbruikers gestraft werden. De Bossche dossiers zijn echter een toevalstreffer. Op de vraag waarom juist deze dossiers bewaard zijn gebleven is geen antwoord te geven⁴²; andere, soortgelijke bronnen – bijvoorbeeld voor Harreveld, vallend onder het arrondissement Arnhem – zijn niet aangetroffen en zijn naar alle waarschijnlijkheid conform de archiefwet vernietigd.

3. De inspectieverslagen uit de jaren vijftig, zestig en zeventig laten zoals gezegd zien dat ook toen naar de toenmalige normen kwaliteit kon worden geleverd. Maar het blijft onduidelijk wat er met de conclusies van een dergelijk rapport werd gedaan.⁴³ Verder werd er wat betreft inspectie en toezicht, ondanks de ook toen heldere eindverantwoordelijkheid van de overheid met betrekking tot het gedwongen uit huis plaatsen van kinderen – het waren niet de particuliere organisaties, maar de overheid zelf die uit huis plaatste via haar instellingen van kindbescherming zoals de Raad en de kinderrechter – veel overgelaten aan de levensbeschouwelijke koepels zelf (zoals in het in dit verslag genoemde voorbeeld van Nederlandsch Mettray).

⁴² Voor selectie in rooms-katholieke archieven zie onder andere: Jacques Dane, 'Seksueel misbruiken en geheime archieven', in: *Nederlands Dagblad*, 19-07-2010; Peter Nissen, 'Doofpot is bij kerkelijke wet voorgeschreven', in: *NRC Handelsblad*, 20-12-2010.

⁴³ Zie het voorbeeld van de Helderling-stichtingen zoals beschreven in Dekker et al. (2012), par. 6.3.

BIJLAGEN

Tabel 1. Inspecteurs inrichtingen, werkzaam bij het departement van Justitie (1950-1990)

Het aantal (N) betreft het totaal aantal medewerkers, inclusief de inspecteurs.

<i>Jaar</i>	<i>N</i>	<i>Referendarissen</i>
1950	4	Hoofd: Huijsman Ref. met pers. titel van inspecteur: Melchior en Dommerholt Hoofdcommies: Van der Mieden
1951	6	Ref. met titel: Huijsman, Dommerholt; Melchior Ref.: Berger Hoofdcommies: Van der Mieden Commies: Haan
1952	6	Ref. met titel: Huijsman, Dommerholt; Melchior Ref.: Berger; Lignac Hoofdcommies: Van der Mieden
1953	7	Ref. met titel: Huijsman, Dommerholt; Melchior Ref.: Berger; Lignac; Van der Mieden Tijd. ambtenaar: Vogelzang
1954	11	Hoofd: Bosz Ref. met titel: Huijsman, Dommerholt; Melchior Ref.: Berger, Lignac, Van der Mieden, Vogelzang Hoofdcommies: De Bruyn Adjunctcommies: Govers Tijdelijk werkzaam: Terwindt
1955	10	Hoofd: Bosz Ref. met titel: Dommerholt; Melchior Ref.: Berger, Lignac, Van der Mieden, Vogelzang Hoofdcommies: De Bruyn Adjunctcommies: Govers Tijdelijk werkzaam: Terwindt
1956	10	Hoofd: Bosz Ref. met titel: Dommerholt; Melchior Ref.: Berger, Lignac, Van der Mieden, Vogelzang Hoofdcommies: De Bruyn Adjunctcommies: Govers Tijdelijk werkzaam: Terwindt
1957	10	Ref. met titel: Melchior Ref.: Berger, Lignac, Van der Mieden, Vogelzang, Wijsman Hoofdcommies: De Bruyn, Kroneman

- Ref. 2e klasse: Zaat
 Adjunctcommies: Govers
- 1958 11 Ref.: Melchior, Berger, Dommerholt, Lignac, Van der Mieden, Vogelzang, Wijsman
 Hcm: De Bruyn, Kroneman, Sanders
 Ref II: Zaat
- 1959 ? Staatsalmanak niet aanwezig

	<i>Onderafdeling Contacten Inrichtingen</i>	<i>Onderafdeling Contacten Instellingen</i>
1960 8	Hoofd: Dijk Ref.: Van der Mieden, Wijsman, De Brauw	Hoofd: Lignac Hcm: De Bruyn, Kroneman, Sanders
1961 8	Hoofd: Dijk Ref.: Van der Mieden, Wijsman, Duvekot, De Brauw	Hoofd: Lignac Hcm: Kroneman, Sanders
1962 8	Hoofd: Dijk Ref.: Van der Mieden, Wijsman, Duvekot, De Brauw	Hoofd: Lignac Hcm: Kroneman, Sanders
1963 9	Hoofd: Dijk Ref.: Van der Mieden, Wijsman, Duvekot, De Brauw	Hoofd: Lignac Hcm: Kroneman, Blom, Drewes
1964 8	Hoofd: Dijk Ref.: Van der Mieden, Vogel, De Brauw	Hoofd: Lignac Hcm: Kroneman, Blom, Drewes
1965 7	Ref.: Van den Mieden, Vogel, Wiegel (tijd.) Hcm: De Brauw en Van Elven (tijd.)	Hoofd: Kroneman Werkzaam: Hanrath
1966 7	Ref.: Van den Mieden, Vogel, Wiegel (tijd.) Hcm: De Brauw en Van Elven (tijd.)	Hoofd: Kroneman Werkzaam: Hanrath
1967 6	Hoofd: Botter Ref.: Van der Mieden Hcm: De Brauw en Van Elven (tijd.)	Hoofd: Kroneman Werkzaam: Hanrath
1968 7	Hoofd: Botter Ref.: Van der Mieden, Visser Hcm: De Brauw	Hoofd: Kroneman Ref: Hanrath; en Ref. II: Rasker
1969 9	Hoofd: Botter Ref.: Van der Mieden, Visser Ref. bouwzaken: Foudraine Ref II: Draaisma en hcm: De Brauw	Hoofd: Kroneman Ref: Hanrath; en Ref. II: Langlois vd Bergh
1970 10	Hoofd: Hendriks Cons. Isp.: Van der Mieden, Kaasjager, Foudraine, De Brauw, Draaisma, Njiokiktjien	Hoofd: Kroneman Ref: Hanrath, Ten Cate
1971 11	Hoofd: Hendriks Cons. Isp.: Lucieer, Van der Mieden, Kaasjager, De Brauw, Njiokiktjien	Hoofd: Kroneman Ref: Hanrath, Ten Cate, Veira Cm: Groenewegen
1972 11	Hoofd: Hendriks	Hoofd: Kroneman

		Cons. Isp.: Lucieer, Van der Mieden, Kaasjager, De Brauw, Njiokiktjien	Ref: Hanrath, Ten Cate, Veira Cm: Groenewegen
1973	11	Hoofd: Hendriks Cons. Isp.: Lucieer, Van der Mieden, Kaasjager, De Brauw, Njiokiktjien	Hoofd: Kroneman Ref: Hanrath, Ten Cate, Veira Cm: Groenewegen
1974	9	Hoofd: Hendriks Cons. Isp.: Lucieer, Kaasjager, De Brauw, Njiokiktjien	Ref: Hanrath, Ten Cate, Veira Cm: Groenewegen
1975	9	Cons. Isp.: Lucieer, Kaasjager, De Brauw, Njiokiktjien	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ten Cate, Veira, De Willigen Cm: Groenewegen
1976	7	Hoofd: Lucieer Cons. Isp.: Kaasjager, De Brauw, Dijk	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ten Cate, Ter Linden
1977	10	Hoofd: Lucieer Cons. Isp.: Kaasjager, De Brauw, Dijk Huinen, Van Dijk-Bossers	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ten Cate, Ter Linden, Van Vught
1978	10	Hoofd: Lucieer Cons. Isp.: Kaasjager, Dijk, Huinen, Van Dijk-Bossers, Lockefeer	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ten Cate, Ter Linden, Van Vught
1979	10	Hoofd: Lucieer Cons. Isp.: Kaasjager, Dijk, Huinen, Van Dijk-Bossers, Lockefeer	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ten Cate, Ter Linden, Van Vught
1980	9	Hoofd: Lucieer Cons. Isp.: Kaasjager, Dijk, Van Dijk-Bossers, Lockefeer	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ter Linden, Van Vught, Röder
1981	10	Hoofd: Lucieer Cons. Isp.: Kaasjager, Dijk, Van Dijk-Bossers, Lockefeer, Paauw	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ter Linden, Van Vught, Röder
1982	11	Hoofd: Lucieer Cons. Isp.: Dijk, Van Dijk-Bossers Lockefeer, Paauw, Brink, Nierman	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ter Linden, Van Vught, Röder
1983	10	Hoofd: Dijk Cons. Isp.: Van Dijk-Bossers, Lockefeer, Paauw, Brink, Nierman	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ter Linden, Van Vught, Röder
1984	10	Hoofd: Dijk Cons. Isp.: Van Dijk-Bossers, Lockefeer, Paauw, Brink, Nierman	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ter Linden, Röder, De Lange
1985	10	Hoofd: Dijk Cons. Isp.: Brink, Van Dijk-Bossers, Lockefeer, Nierman, Paauw	Hoofd: Hanrath Cons. Isp.: Ter Linden, Röder, De Lange
1986	9	Hoofd: Dijk	Hoofd: Hanrath

	Cons. Isp.: Brink, Van Dijk-Bossers, Lockefer, Paauw	Cons. Isp.: Ter Linden, Röder, De Lange
1987	5 Cons. Isp.: Röder	Hoofd: Hanrath
		Cons. Isp.: Ter Linden, Lockefer, De Lange
1988		Hoofd: Ter Linden

Bron: *Staatsalmanak* 1950-1988

TABEL 2

Overzicht van inspectierapporten, gevonden in het archief Directie Kinderbescherming, 1904-1985, over de periode 1948-1977

<i>Jaar</i>	<i>Internaat</i>	<i>Plaats</i>	<i>Inv.nr.</i>	<i>Inspecteur</i>
1948	Kinderhuis Leger des Heils	Utrecht	1371	Melchior
1949	Groot Emaus	Ermelo	243	Van der Mieden
1950	Groot Emaus	Ermelo	243	Van der Mieden
1950	Leger des Heils	Amsterdam	1317	Melchior
1951	Van Arkelinstituut Soestdijk	Soestdijk	43	Geen naam
1951	Groot Kijkduin	Zandvoort	1220	Van der Mieden
1951	Groot Kijkduin	Zandvoort	1220	Van der Mieden
1951	Tehuis voor Zuigelingen	Rotterdam	1281	Melchior
1951	Tehuis voor Zuigelingen	Rotterdam	1283	Melchior
1951	Leger des Heils	Utrecht	1317	Van der Mieden
1951	Leger des Heils	Utrecht	1317	Van der Mieden
1952	Weeshuis	Buren	1131	Melchior
1952	Kinderzorg Middelburg	Middelburg	1278	Van Dijk
1953	Huize Folmina	Amsterdam	254	Van der Mieden
1953	J.P. Heyestichting	Oosterbeek	371	Van der Mieden
1953	Leostichting Borculo	Borculo	1294	Van der Mieden
1953	Huize Snoekheuvel	Amersfoort	1347	Melchior
1953	De Sonnenburgh	Wassenaar	1350	Van der Mieden
1954	Weeshuis	Burgh	1131	Melchior
1954	Groot Kijkduin	Zandvoort	1220	Van der Mieden
1954	De Drempel	Arnhem	1233	Melchior
1954	Martha Stichting	Alphen a/d Rijn	1335	Van der Mieden
1954	Weeshuis der Hervormden	Zaltbommel	1341	Van der Mieden
1955	De Sonnenburgh	Wassenaar	1350	Van der Mieden
1956	Huize Welkom	Almelo	1240	Van der Mieden
1956	Heibloem	Heythuysen	1379	Van der Mieden
1958	St. Jozef	Den Bosch	1371	Van der Mieden
1958	Het Gereformeerd Burger Weeshuis	Rotterdam	994	Geen naam
1958	De Sonnenburgh	Wassenaar	1350	Van der Mieden
1959	Tehuis voor werkende meisjes	Rotterdam	1211	Melchior
1959	St. Joseph Kinderhuis Casa Carmeli	Vogelenzang	1286	De Brauw
1959	Stichting Hervormd Weeshuis	Grootebroek	1341	Van der Mieden
1959	Doorgangshuis Kinderzorg	Meppel	1276	Melchior
1959	De Sonnenburgh	Wassenaar	1350	Van der Mieden
1961	Kinderhuis Aldegonde	Amersfoort	1193	Van der Mieden
1961	Tehuis voor werkende meisjes	Rotterdam	1211	De Brauw
1964	Weeshuis der Hervormde Gemeente	Purmerend	1220	Van der Mieden
1964	De Sonnenburgh	Wassenaar	1350	Van der Mieden

1965	Huize St. Joseph	Heerlen	1267	Van der Mieden
1965	Stichting AGO	Amsterdam	1380	Hanrath
1966	Pr. Marijkehuis Tehuis voor werkende jongeren De	Amsterdam	1270	Van der Mieden
1967	Brink	Amsterdam	1066	Van der Mieden
1967	R.K. Jongensinternaat	Delft	1066	Van der Mieden
1967	St. Vincentiushuis	Delft	1066	Van der Mieden
1968	Huize Welkom en Huize De Stiepel	Almelo	1240	Van der Mieden
1969	Tehuis voor werkende meisjes	Rotterdam	1211	De Brauw
1969	De Driehoek	Ede	1234	Van der Mieden
1971	Jongenshuis De Brink	Amsterdam	105	Van der Mieden Njiokiktjien en
1971	Sociaal Agogisch Centrum (4 tehuizen)	Amsterdam	124	Lucieer
1971	Observatiehuis Pater Dehon	Nijmegen	161	Njiokiktjien
1971	Huize Nazareth De Wielingen en Woodrose (Soc. Ag.	Tilburg	1313	Van der Mieden
1972	Centrum)	Amsterdam	124	Njiokiktjien
1972	Huize De Brug	Hilversum	1169	Njiokiktjien
1972	Huize De Berg	Amersfoort	1169	Njiokiktjien
1972	't Treekerbergje	Amersfoort	1169	Njiokiktjien
1972	Jeugdpsychiatrisch Centrum Zandwijk	Amersfoort	1172	Njiokiktjien
1972	Groot Kijkduin	Zandvoort	1220	Van der Mieden
1972	t Klaverblad	Rotterdam	1280	De Brauw
1972	Huize Nazareth	Tilburg	1313	Van der Mieden
1972	Huize Nazareth	Venlo	1314	De Brauw
1973	Amstelstad	Amsterdam	564	Lucieer
1973	Jeugdhuis Trompendaal	Hilversum	1150	Van der Mieden
1973	De Korkaan en De Korhoen	Amersfoort	1169	Njiokiktjien
1973	Maria Immaculata	Bloemendaal	1288	Njiokiktjien
1973	Meisjeshuis Olympiakade	Amsterdam	1322	De Brauw
1973	Jeugdhuis De Stuw	Utrecht-		
1973		Overvecht	1018	De Brauw
1974	Moria	Rotterdam	1312	De Brauw
1974	Jeugdhuis De Stuw	Utrecht	1354	De Brauw
1974	Maatschappij Zandbergen	Amersfoort	1383	Njiokiktjien
1976	Maria Goretti	Tilburg	493	Dijk
1977	Tehuis voor vrouwen (met kinderen)	Amsterdam	1355	Van Dijk